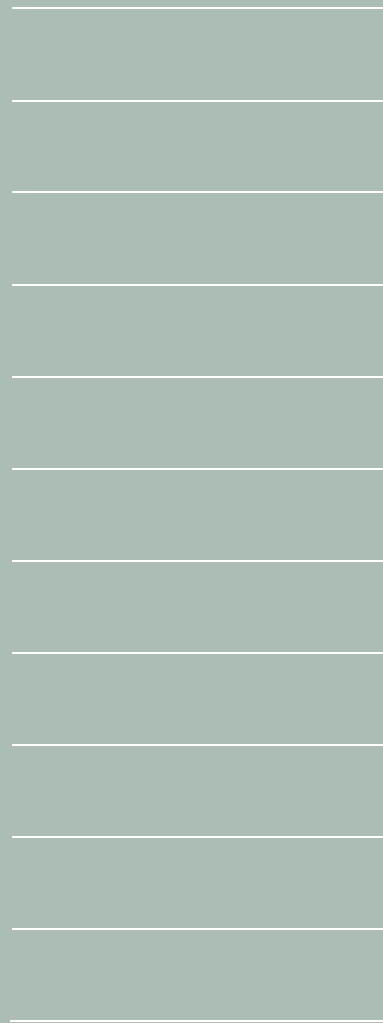

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

NAMŲ ŪKIŲ APKLAUSOS DĖL FINANSINĖS ELGSENOS APŽVALGA

2015

ISSN 2424–3493 (*online*)

NAMŲ ŪKIŲ APKLAUSOS DĖL FINANSINĖS ELGSENOS APŽVALGA 2015 / 1

Namų ūkių apklausa dėl finansinės elgsenos skirta namų ūkių taupymo ir skolinimosi įpročiams bei priežastims nustatyti, išsiaiškinti, kaip namų ūkiai vertina savo dabartinę finansinę padėtį. Į apklausą taip pat įtraukti klausimai apie namų ūkių ateities lūkesčius – finansinės būklės pokyčius, taupymo ar skolinimosi planus.

Rengiant Namų ūkių apklausos dėl finansinės elgsenos apžvalgą, naudoti Lietuvos banko užsakymu atliktos namų ūkių apklausos duomenys.

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

© Lietuvos bankas, 2015

NAMŲ ŪKIŲ APKLAUSOS DĖL FINANSINĖS ELGSENOS APŽVALGA

Namų ūkių¹ finansinė padėtis ir elgsena daro reikšmingą įtaką Lietuvos finansų sistemos stabilumui. Lietuvos banko duomenimis, 2015 m. kovo mėn. bankų sektoriaus namų ūkiams suteiktos paskolos sudarė 44,8 proc. viso bankų paskolų, suteiktų Lietuvos rezidentams, portfelio, o indėliai – 62,8 proc. visų Lietuvos rezidentų indėlių. Norint tinkamai įvertinti namų ūkių finansinius įpročius, jų susiformavimo priežastis, ateities vertinimą, 2013 m. pradėtos rengti namų ūkių apklausos dėl finansinės elgsenos. Namų ūkių apklausa dėl finansinės elgsenos² skirta namų ūkių taupymo ir skolinimosi įpročiams bei priežastims išsiaiškinti, nustatyti, kaip namų ūkiai vertina savo dabartinę finansinę padėtį. Į apklausą taip pat įtraukti klausimai apie namų ūkių ateities lūkesčius: finansinės būklės pokyčius, taupymo ar skolinimosi planus. Ši apklausa atliekama du kartus per metus.

Apklausos pagrindu parengtą apžvalgą sudaro keturios dalys. Pirmoje dalyje pateikiami apibendrinti duomenys apie namų ūkių taupymo įpročius (taupymo priežastis, galimybes sutaupyti, taupymo priemonės, taupymo planus) ir jų sąsajas su kitais rodikliais. Antroje dalyje nagrinėjami finansiniai įsipareigojimai: jų rūšys, skolinimosi priežastys, įsipareigojimų naštos vertinimas, įsipareigojimų nevykdymo priežastys, sąlygų pakeitimas, sprendimas skolintis per artimiausius 6 mėn. Trečioje dalyje apibendrinama namų ūkių finansinė padėtis. Pateikiami duomenys apie namų ūkių pajamas, svarbiausių pajamų ir išlaidų planavimą, namų ūkių elgesį pristigus lėšų, sprendimo taupyti arba skolintis priežastis ir paskatas. Ketvirtoje dalyje analizuojamas namų ūkių ateities vertinimas: rūpestį keliantys veiksniai ir informacija apie tai, kaip namų ūkiai vertina būsto kainų pokyčius. Apžvalgoje sąvokos „respondentas“ ir „namų ūkis“ vartojamos sinonimiškai. Didžiaisiais miestais vadinami Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys ir Alytus, kitais miestais – kiti miestai ir rajonų centrai, o kaimais – kaimo vietovės ir vienkiemiai.

SANTRAUKA

- 2015 m. pirmąjį pusmetį namų ūkių, kuriems pavyko bent šiek tiek sutaupyti, buvo 74,8 proc. Sutaupančiųjų dalis buvo šiek tiek (2,5 proc. p.) mažesnė negu prieš pusę metų. Iš mažesnes pajamas (iki 600 Eur) gaunančių namų ūkių sutaupančiųjų buvo taip pat nemažai (du trečdaliai tokių namų ūkių). Taupyti geriausiai sekėsi tiems namų ūkiams, kurie neturi finansinių įsipareigojimų.
- Pagrindinėmis taupymo priežastimis tebebuvo siekis turėti pakankamai pinigų nenumatytoms išlaidoms ir apsidrausti nuo galimo finansinės padėties pablogėjimo. Nepaisant to, namų ūkiai ateities perspektyvas vertino optimistiškiau nei prieš pusmetį, ir vis daugiau jų tikėjosi ateityje gauti didesnes pajamas.
- Populiariausiomis taupymo priemonėmis ir toliau buvo likvidus finansinis turtas: sąskaita arba indėlis banke ir grynieji pinigai, laikomi namuose. Bent vieną iš šių taupymo priemonių naudojo 69,3 proc. respondentų. Palyginti su ankstesne apklausa, šiek tiek (0,4 proc. p. – iki 7,4 %) padaugėjo namų ūkių, investuojančių į rizikingas finansines priemones (akcijos, investiciniai fondai). Ateityje dauguma namų ūkių taip pat planuoja rinktis mažai rizikingą likvidų turtą.
- Beveik pusė (44,4 %) apklausoje dalyvavusių namų ūkių turėjo kokių nors finansinių įsipareigojimų. Gyventojai dažniausiai skolinosi vartojimo reikmėms finansuoti ir būstui įsigyti. Sumažėjo skolinimosi poreikis investavimui, turimų finansinių įsipareigojimų perfinansavimui ir ilgalaikio vartojimo prekėms įsigyti. Per artimiausią pusę metų skolintis ketina tik nedidelė apklaustųjų dalis (5,5 %). Iš ketinančių skolintis, palyginti su praėjusiu pusmečiu, labiausiai išaugo namų ūkių, ketinančių skolintis nuosavam būstui bei automobiliui įsigyti ir remontui (atitinkamai 13,2 proc. p. – iki 38,2 % ir 9,3 proc. p. – iki 20,0 %).
- Finansiniai įsipareigojimai dažniausiai buvo našta tiems namų ūkiams, kurie gavo mažesnes pajamas ir buvo pasiskolinę iš greitųjų kreditų bendrovių arba iš giminaičių ar draugų. Apskritai, pusė paskolų turinčių namų ūkių nurodė, kad finansiniai įsipareigojimai jiems yra našta. Negalėjusių laiku įvykdyti finansinių įsipareigojimų namų ūkių dalis per pusmetį nepakito: tokių buvo ketvirtadalis iš visų paskolas turinčių namų ūkių.
- Apklaustiems namų ūkiams poreikis keisti finansinių įsipareigojimų sąlygas mažėjo: dėl sąlygų pakeitimo į kredito įstaigas kreipėsi 16,6 proc. namų ūkių, arba 3,9 proc. p. mažiau nei prieš pusę metų. Dažniausiai buvo kreipiamasi dėl išankstinio paskolos ar jos dalies grąžinimo bei paskolos dalies grąžinimo laikotarpio pratęsimo. Per artimiausius 6 mėn. ketinančių kreiptis dėl finansinių įsipareigojimų sąlygų pakeitimo turėtų dar šiek tiek sumažėti.
- Vertindami būsto kainų pokyčius, respondentai daugiausia nurodė, kad jos per artimiausius 12 mėn. nesikeis. Palyginti su prieš pusmetį atlikta analogiška namų ūkių apklausa, mažėjo manančių, kad būsto kainos ateityje kils.

¹ Namų ūkis – tai atskirai gyvenantis vienas asmuo arba grupė viename būste gyvenančių asmenų, kurie dalijasi išlaidomis ir bendrai apsirūpina gyventi būtinomis priemonėmis. Giminytės ar vedybiniai ryšiai tarp namų ūkio asmenų nebūtinai.

² Lietuvos banko užsakymu apklausą atliko viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė „BERENT Research Baltic“. Apklausa atlikta 2015 m. kovo mėn. Apklausti 1 006 namų ūkiai.

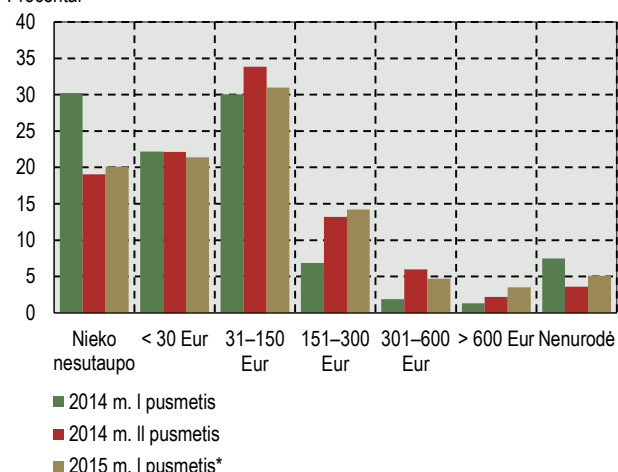
APKLAUSOS REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

4

1 pav. Per mėnesį sutaupomos sumos pasiskirstymas

(%, palyginti su visais apklaustaisiais)

Procentai

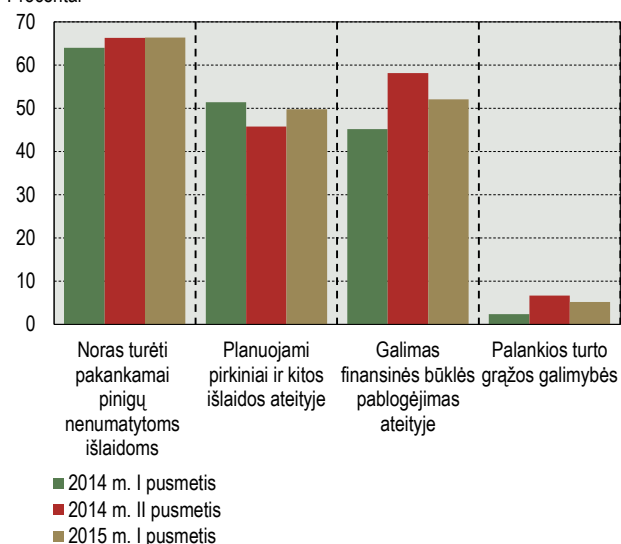

Pastaba: * – iki 2015 m. buvo naudojami šie santaupų rėžiai: iki 100 Lt, 101–500 Lt, 501–1 000 Lt, 1 001–2 000 Lt, daugiau nei 2 000 Lt.

2 pav. Taupymo priežastys

(%, palyginti su visais taupančiaisiais)

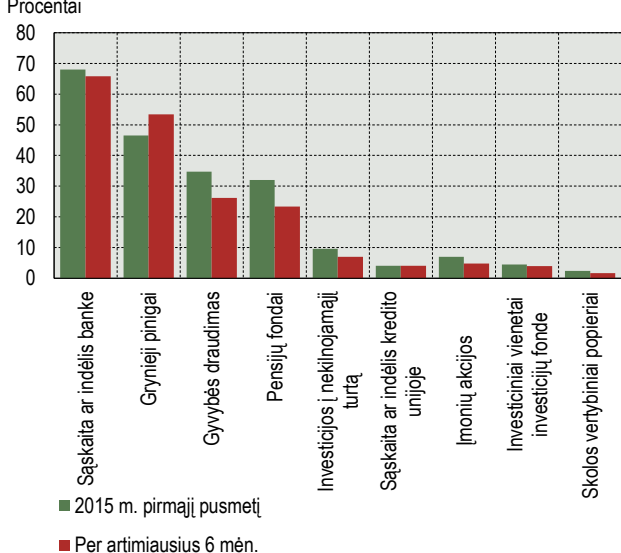
Procentai

3 pav. Taupymo priemonės pasirinkimo palyginimas

(%, palyginti su atsakiusiaisiais atitinkamai, kad taupo arba ne taupo)

Procentai

1. Namų ūkių taupymo įpročiai

Trys ketvirtadaliai apklausoje dalyvavusių namų ūkių kas mėnesį sutaupė tam tikrą dalį savo pajamų, ateityje dauguma jų taip pat planuoja sutaupyti (žr. 1 ir 2 lenteles). Palyginti su praėjusių metų antruoju pusmečiu, apklaustųjų dalis, kurie ketina sutaupyti per artimiausius 6 mėn., padidėjo 4,5 proc. p. ir buvo lygi 76,3 proc. Mažesnes pajamas gaunantys namų ūkiai taip pat stengsis sutaupyti: du trečdaliai apklaustų namų ūkių, kurių vienam asmeniui tenka iki 600 Eur pajamų, teigė, kad tikisi artimiausią pusmetį sutaupyti (žr. 3 lentelę). Kas penktam apklausoje dalyvavusiam namų ūkiui lėšų sutaupyti nepavykdavo. Per metus nieko nesutaupančių namų ūkių sumažėjo 10,1 proc. p. (žr. 1 pav.).

Namų ūkiai dažniausiai taupė ne konkrečiam tikslui, o siekdami turėti pakankamai lėšų nenumatytoms išlaidoms ar apsaugoti nuo pajamų sumažėjimo (žr. 2 pav. ir 4 lentelę). Dėl šios priežasties taupančių namų ūkių 2015 m. pirmąją pusę buvo beveik du trečdaliai – tiek pat, kiek ir prieš pusmetį. Konkrečiam tikslui (pvz., didesniai pirkiniui) taupančių namų ūkių dalis per pusę metų truputį paaugo ir sudarė apie pusę visų apklaustųjų. Palyginti su praėjusiu pusmečiu, šiek tiek mažiau namų ūkių taupo ruošdamiesi galimai pablogėšančiai finansinei būklei ateityje.

Apklausoje duomenimis, namų ūkių santaupų investavimo prioritetai nesikeitė: populiariausios ir toliau buvo konservatyvios investavimo priemonės. Didžioji taupančių namų ūkių dalis kaupė finansinį turtą gryniaisiais pinigais, sąskaitoje ar indėliuose banke ir artimiausiu metu neplanuoja keisti šio pasirinkimo (žr. 3 pav.). Kita vertus, vis labiau augo susidomėjimas didesnės rizikos taupymo priemonėmis: gyvybės draudimu, pensijų fondais, o vidutinis namų ūkių turimų taupymo priemonių skaičius didėjo. Šių metų pirmąjį pusmetį vienam taupančiam namų ūkiui vidutiniškai teko šiek tiek daugiau nei dvi taupymo priemonės, o daugiau negu vieną taupymo priemonę turėjo 62,0 proc. apklausoje dalyvavusių taupančių namų ūkių. Palyginimui: prieš metus daugiau nei vieną taupymo priemonę turėjo 41,0 proc. taupančių namų ūkių. Aktyviau investavo ir įvairesnes taupymo priemones rinkosi didžiųjų miestų namų ūkiai ir tie, kurių bent vienas asmuo turėjo aukštąjį išsilavinimą (žr. 5 ir 6 lenteles).

2. Namų ūkių skolinimosi įpročiai

Beveik pusė apklaustų namų ūkių turėjo finansinių įsipareigojimų. Daugiausia respondentai skolinosi būstui įsigyti ir vartojimo išlaidoms arba naudojosi finansinės nuomos (lizingo) bendrovių paslaugomis. Paskolų būstui įsigyti daugiausiai turėjo didžiųjų miestų namų ūkiai, o mažesniuose miestuose ir kaimuose populiareesnės buvo išperkamosios nuomos ir draugų arba giminaičių paskolos (žr. 4 pav. ir 9 lentelę).

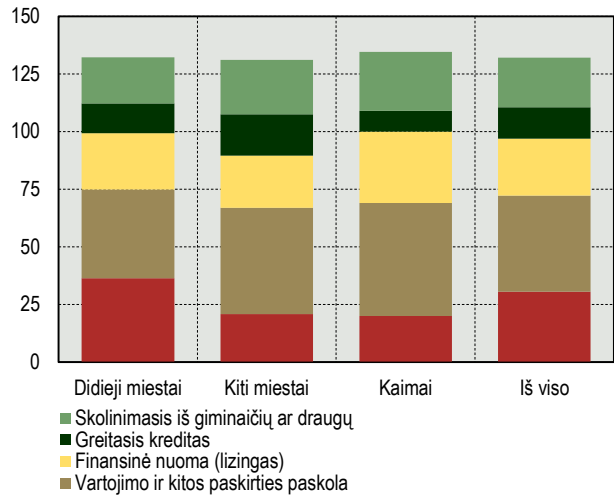
Mažesnes pajamas gaunantys namų ūkiai dažniau nei kitų pajamų grupių respondentai skolinosi iš giminaičių arba draugų ir naudojosi greitųjų kreditų paslauga. Šie įsipareigojimai 2015 m. pirmąjį pusmetį sudarė atitinkamai 23,5 ir 21,4 proc. iš visų tokių namų ūkių turimų finansinių įsipareigojimų. Daugiausiai pajamų gavę namų ūkiai tokių finansinių įsipareigojimų turėjo atitinkamai 15,8 ir 4,2 proc. (žr. 5 pav. ir 10 lentelę).

Pusė apklaustųjų (50,8 %), turėjusių kokių nors finansinių įsipareigojimų, teigė, kad jie namų ūkiui yra našta (žr. 11 lentelę). Namų ūkiai iš didžiųjų miestų ir kaimų savo finansinę naštą vertino šiek tiek optimistiškiau nei mažesniųjų miestų gyventojai. Didesnes nei vidutinio dydžio (daugiau kaip 850 Eur vienam namų ūkio asmeniui) pajamas gavę ir mažiau finansinių įsipareigojimų turėję respondentai finansinę naštą jautė mažiau (žr. 12 ir 13 lenteles). Palyginti su 2014 m. antruoju pusmečiu, namų ūkių, kuriems finansinių įsipareigojimų vykdymas buvo našta, daugėjo visoje Lietuvoje, o labiausiai – mažesniuose miestuose (7,1 proc. p.). Be to, turimus finansinius įsipareigojimus našta laikė daugiausia tie respondentai, kurie buvo pasiskolinę iš greitųjų kredito bendrovių ar draugų bei pažįstamų (žr. 14 lentelę). Didžioji dalis namų ūkių (79,7 %), kuriems finansinių įsipareigojimų vykdymas buvo našta, nesitikėjo, kad jų vykdymas artimiausiu metu palengvės (žr. 15 lentelę).

Ketvirtadalis finansinių įsipareigojimų turinčių namų ūkių nurodė negalėję jų įvykdyti bent kartą per pastaruosius 6 mėn. (žr. 16 lentelę). Ši dalis per pusmetį nepakito, o pagrindinės įsipareigojimų nevykdymo priežastys buvo padidėjusios gyvenimo išlaidos (56,3 %) ir prarastas nuolatinis pajamų šaltinis (33,0 %) (žr. 6 pav.). Dažniau negu 2014 m. antrąjį pusmetį respondentai negalėjo laiku vykdyti finansinių įsipareigojimų dėl nuolatinių pajamų šaltinio, darbingumo netekimo ir padidėjusių paskolos ir palūkanų grąžinimo išlaidų, tačiau sumažėjo namų ūkių, kurie įsipareigojimų laiku nevykdė dėl didėjančių gyvenimo išlaidų.

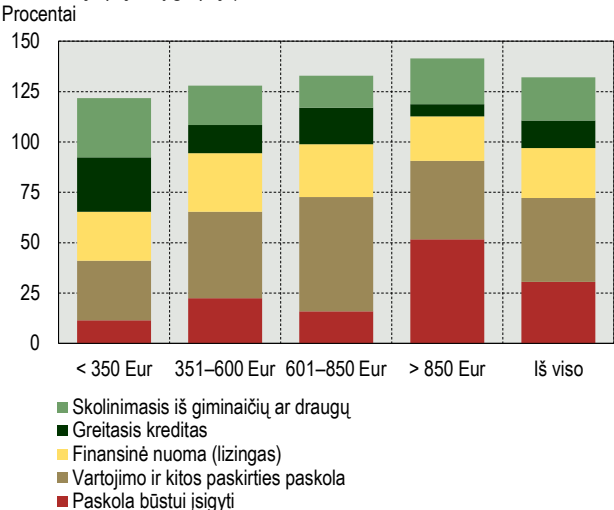
Ketinančių skolintis namų ūkių buvo nedaug, tačiau vis dažniau buvo planuojama skolintis būstui įsigyti (žr. 7 pav. ir 17 lentelę). Skolintis planavo tik 5,5 proc. namų ūkių – tokia pat dalis kaip praėjusį pusmetį. Iš ketinusiųjų skolintis daugiau nei kas trečias ketino tai daryti būstui įsigyti (prieš pusę metų tokių namų ūkių buvo 25,0 %). Be to, išaugo namų ūkių, ketinančių skolintis automobiliui įsigyti ar remontuoti, dalis (9,3 proc. p. – iki 20,0 %). Kita vertus, ketinusiųjų skolintis turimiems įsipareigojimams perfinansuoti ar ilgalaikio vartojimo prekėms įsigyti sumažėjo (po 3,4 proc. p. – iki atitinkamai 14,5 % ir 10,9 %).

4 pav. Finansinių įsipareigojimų rūšys (pagal gyvenamąją vietą) (% palyginti su turinčiais finansinių įsipareigojimų atitinkamoje vietoje) Procentai

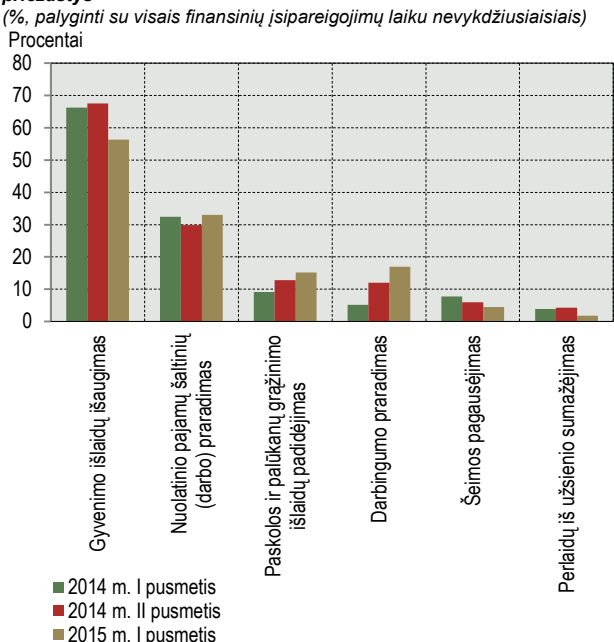
Pastaba: * – namų ūkiai gali turėti daugiau nei vieną finansinių įsipareigojimų rūšį.

5 pav. Finansinių įsipareigojimų rūšys (pagal namų ūkio pajamas) (% palyginti su visais namų ūkių turimais finansiniais įsipareigojimais atitinkamoje pajamų grupėje) Procentai

Pastaba: * – iki 2015 m. buvo naudojami šie pajamų rėžiai: iki 1 200 Lt, 1 201–2 000 Lt, 2 001–3 000 Lt, daugiau nei 3 000 Lt.

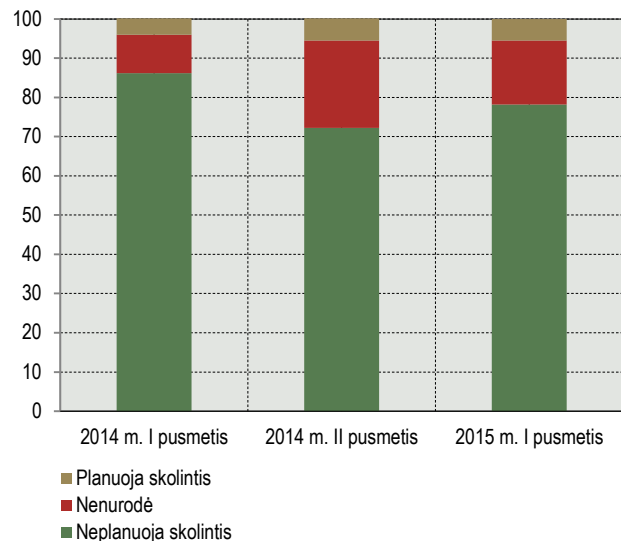
6 pav. Namų ūkių prisiimtų finansinių įsipareigojimų nevykdymo metu priežastys (% palyginti su visais finansinių įsipareigojimų laiku nevykdžiusiais) Procentai

7 pav. Namų ūkių siekis pasiskolinti per artimiausius 6 mėn.

(%, palyginti su visais apklaustaisiais)

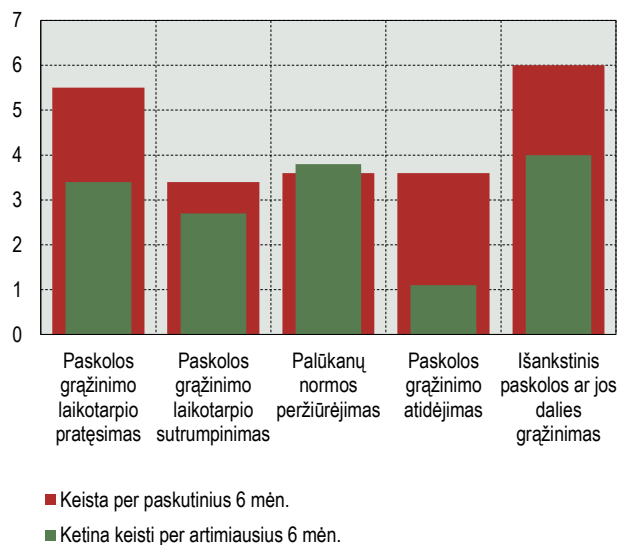
Procentai

8 pav. Pakeistos ir ketinamos keisti sąlygos

(%, palyginti su turinčiaisiais finansinių įsipareigojimų)

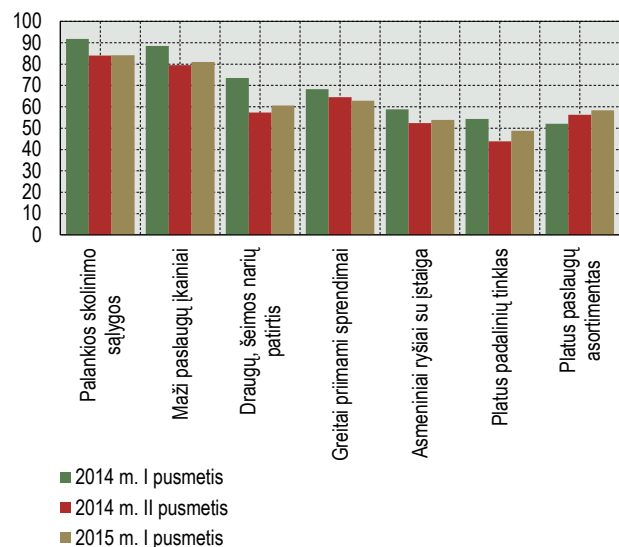
Procentai

9 pav. Kriterijų svarba renkantis kredito įstaigą

(%, palyginti su turinčiaisiais finansinių įsipareigojimų)

Procentai

Turintys paskolų namų ūkiai rečiau nei 2014 m. antrąjį pusmetį kreipėsi į finansų įstaigas dėl įsipareigojimų sąlygų keitimo. Iš turinčių finansinių įsipareigojimų tokių namų ūkių buvo 16,6 proc. (3,9 proc. p. mažiau nei prieš pusmetį). Daugiausia namų ūkiai į kredito įstaigas kreipėsi dėl išankstinio paskolos ar jos dalies gražinimo laikotarpio pratęsimo (6,0 % namų ūkių, turinčių įsipareigojimų; žr. 8 pav.). Per artimiausius 6 mėn. ketinančiųjų kreiptis dėl išankstinio paskolos ar jos dalies gražinimo turėtų sumažėti. Taip pat mažiau namų ūkių planavo kreiptis dėl paskolos gražinimo atidėjimo ar paskolos gražinimo laikotarpio pratęsimo.

Palankios skolinimo sąlygos ir maži paslaugų įkainiai buvo svarbiausi kriterijai renkantis kredito įstaigą. Kad tai yra svarbūs kriterijai renkantis kredito įstaigą, nurodė atitinkamai 84,1 ir 81,0 proc. apklaustųjų (prieš pusę metų – atitinkamai 84,0 % ir 79,5 %; žr. 9 pav. ir 18 lentelę). Ir toliau ganėtinai svarbi renkantis finansų įstaigą buvo pažįstamų (šeimos narių, draugų) nuomonė. Asmeniniai ryšiai su įstaiga ir jos tinklo dydis renkantis kredito įstaigą – mažiausiai svarbūs kriterijai. Labiausiai tiek per pusmetį, tiek per metus išaugo dalis namų ūkių, kurie nurodė, kad finansų įstaigos siūlomų paslaugų asortimentas renkantis kredito įstaigą jiems buvo svarbus.

3. Namų ūkių finansinės padėties vertinimas

Didžiosios dalies apklaustų namų ūkių pagrindines pajamas sudarė darbo užmokestis. 83,3 proc. namų ūkių teigė, kad pagrindinis jų pajamų šaltinis yra darbo užmokestis. Kiti dalį pajamų gavo iš papildomų šaltinių – individualios veiklos, pensijų ar kitų socialinių išmokų, dividendų ir pan. (žr. 10 pav.). 36,6 proc. respondentų nurodė gaunantys pajamas iš dviejų ar daugiau skirtingų šaltinių (prieš pusmetį tokių buvo 43,5 %).

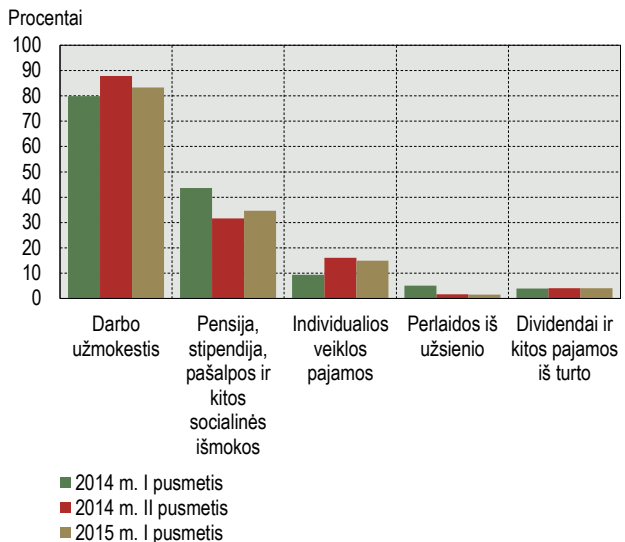
Didesnė apklaustųjų dalis nei 2014 m. antrąjį pusmetį tikėjosi, kad jų pajamos didės ir mažės būtiniausias išlaidas (žr. 11 pav.). Paprašyti įvertinti būtinųjų išlaidų pokyčius per ateinančius 6 mėn., 49,3 proc. namų ūkių nurodė, kad jos nesikeis (prieš pusę metų taip manančiųjų buvo 42,8 %). Teigiančiųjų, kad pajamos mažės, buvo 10,8 proc. (prieš pusę metų – 18,5 %). Kad būtinios išlaidos nekis, dažniausiai prognozavo tie namų ūkiai, kurie tikisi, kad jų pajamos bus stabilios (žr. 21 lentelę).

Pristigę pinigų, apklausti namų ūkiai, kaip ir prieš pusmetį, stengtųsi mažinti išlaidas ir vengtų naudotis bankų, kredito unijų bei greitųjų kreditų įmonių paslaugomis (žr. 22 lentelę). Gana populiarūs sprendimai susidūrus su sunkumais buvo santaupų naudojimas, skolinimasis iš giminaičių ir papildomo uždarbio paieškos. Mažiausią prioritetą namų ūkiai teikė skolinimuisi iš finansų įstaigų (bankų, kredito unijų ir greitųjų kredito bendrovių). Turto pardavimas taip pat buvo tarp mažiausiai populiarių finansinių problemų sprendimo būdų.

Daugiau nei pusė apklaustų namų ūkių (54,4 %) nurodė, kad planuoja šeimos biudžetą. Šeimos biudžetą dažniau planavo didesnes nei vidutines pajamas gaunantys namų ūkiai (žr. 23 lentelę). Didžiųjų miestų gyventojų, planavusių savo išlaidas, dalis buvo šiek tiek didesnė negu mažesniųjų miestų ar kaimo vietovių gyventojų (žr. 24 lentelę). Namų ūkiai, kuriuose buvo bent vienas asmuo su aukštuoju išsilavinimu, savo pajamas planuoti buvo linkę labiau negu tie namų ūkiai, tarp kurių asmenų su aukštuoju išsilavinimu nebuvo (žr. 25 lentelę).

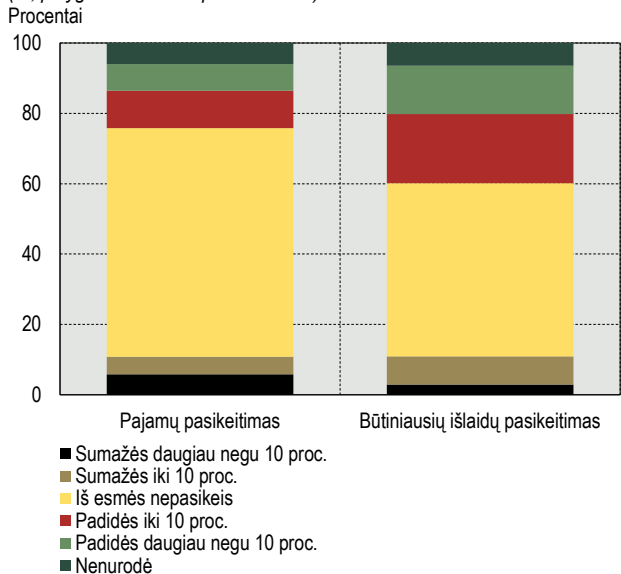
Namų ūkių pasirinkimą taupyti ar skolintis daugiausia lėmė asmeninė patirtis, asmeninės konsultacijos su profesionalais ir pažįstamų patarimai (žr. 12 pav.). Dauguma respondentų nurodė, kad pasirinkimą skolintis ar taupyti labiausiai lėmė asmeninė patirtis (92,1 %, 2014 m. antrąjį pusmetį – 90,9 %). Asmeninės konsultacijos su atitinkamos srities profesionalais buvo svarbios 63,0 proc., o pažįstamų nuomonė ir patarimai – 60,2 proc. respondentų.

10 pav. Namų ūkio pajamų rūšys (% palyginti su visais apklaustaisiais)

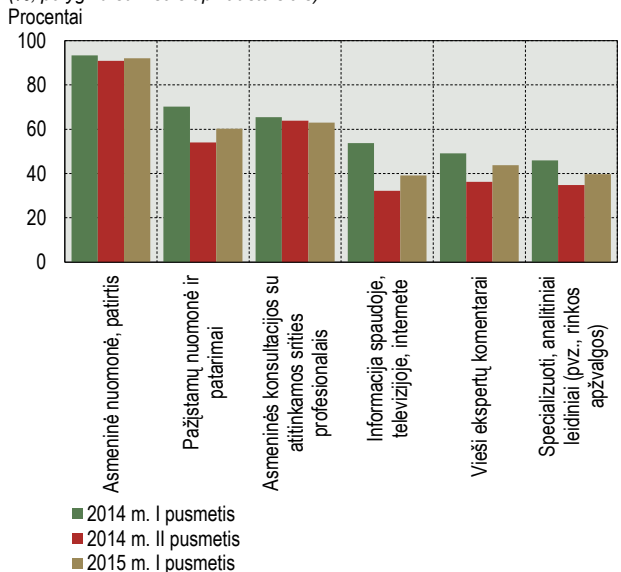

Pastaba: vienas namų ūkis gali gauti pajamų iš keleto šaltinių.

11 pav. Pajamų ir išlaidų pokyčio per artimiausius 6 mėn. vertinimas (% palyginti su visais apklaustaisiais)

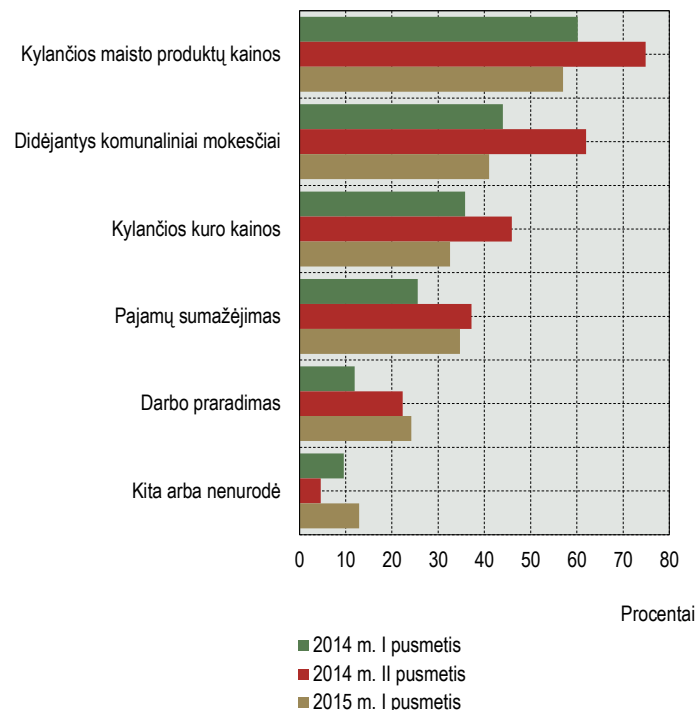

12 pav. Pasirinkimui taupyti ar skolintis svarbūs veiksniai (% palyginti su visais apklaustaisiais)

13 pav. Namų ūkiams didžiausią rūpestį artimiausius 6 mėn. kelsiantys veiksniai

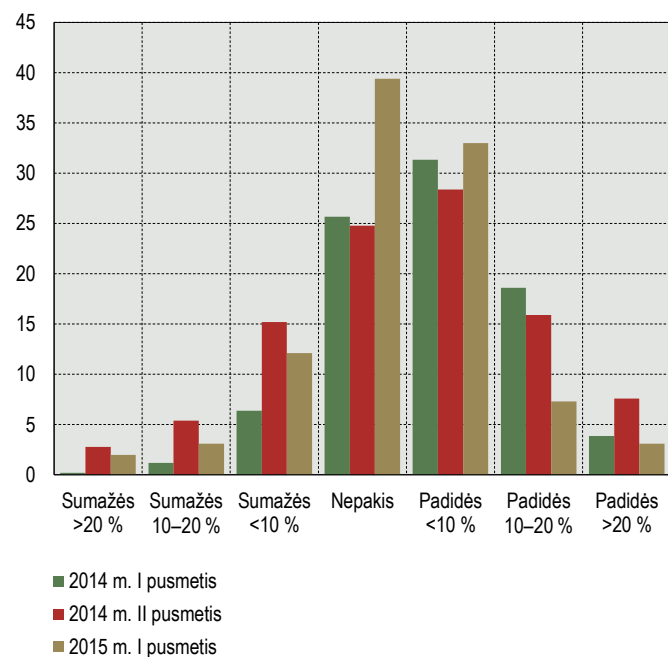
(%, palyginti su visais apklaustaisiais)

14 pav. Būsto kainų pokyčių vertinimas

(%, palyginti su visais apklaustaisiais)

Procentai

4. Namų ūkių ateities vertinimas

Artimiausią pusmetį namų ūkiams didžiausią susirūpinimą kels maisto produktų kainų ir komunalinių mokesčių augimas, nors šių veiksnių svarbą namų ūkiai 2014 m. antrąjį pusmetį vertino kaip gerokai didesnę (žr. 13 pav.). Palyginti su praėjusiu pusmečiu, minėtų veiksnių svarba sumažėjo atitinkamai 17,9 ir 21,0 proc. p. (žr. 30 lentelę). Taip pat mažiau nei praėjusios apklausos metu buvo nerimaujama dėl galimo kuro kainų didėjimo ir pajamų sumažėjimo. Nerimas augo tik dėl galimybės prarasti darbą: 24,2 proc. apklaustųjų (1,9 proc. p. daugiau nei prieš pusę metų) tai kels susirūpinimą per artimiausius 6 mėn.

Namų ūkių, manančių, kad būsto kainos artimiausią pusmetį kils, sumažėjo. Taip atsakiusių namų ūkių 2015 m. pirmojoje pusėje buvo 43,4 proc. arba 8,5 proc. p. mažiau negu 2014 m. antrąjį pusmetį. Kita vertus, besitikinčiųjų būsto kainų kritimo taip pat sumažėjo, o daugiausia respondentų tikėjosi, kad būsto kainos nesikeis (žr. 14 pav. ir 31 lentelę). Miestų gyventojai dažniau nei respondentai iš kaimo vietovių manė, kad kainos kils (žr. 32 lentelę).

Priedas

1 lentelė. Namų ūkių sutaupymas
(%, palyginti su visais apklaustaisiais)

Sutaupoma suma	2013 m. I pusmetis	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Nieko nesutaupo	33,0	30,7	30,2	19,1	20,1
Iki 30 Eur	20,3	25,6	22,2	22,2	21,3
31–150 Eur	29,6	28,8	30,0	33,8	31,0
151–300 Eur	6,4	6,2	6,9	13,2	14,2
301–600 Eur	1,6	1,5	1,9	6,0	4,8
Per 600 Eur	1,0	0,4	1,3	2,2	3,5
Nenurodė	8,1	6,9	7,5	3,6	5,1
Taupančiųjų dalis	58,9	62,5	62,3	77,3	74,8

2 lentelė. Namų ūkių pasirinkimas taupyti ateinančius 6 mėn. (pagal taupymą šiuo metu)
(%, palyginti su visais atitinkamos grupės apklaustaisiais)

Siekis sutaupyti per artimiausius 6 mėn.	Namų ūkis šiuo metu sutaupo			Iš viso
	taip	ne	nežino arba nenurodė	
Taip	88,0	37,6	56,9	76,3
Ne	4,5	40,1	13,7	12,1
Nežino arba nenurodė	7,5	22,3	29,4	11,6
Iš viso	100	100	100	100

3 lentelė. Namų ūkių pasirinkimas taupyti ateinančius 6 mėn. (pagal pajamas vienam namų ūkio asmeniui)
(%, palyginti su visais atitinkamos grupės apklaustaisiais)

Pajamos 1 namų ūkiui per mėnesį, Eur	Namų ūkis sieks per artimiausius 6 mėn. sutaupyti			Iš viso
	taip	ne	nenurodė arba nežino	
Iki 350	56,1	23,4	20,5	100
351–600	74,4	12,3	13,3	100
601–850	81,7	8,3	10,0	100
Per 850	88,3	5,8	5,9	100
Nenurodė	62,3	24,6	13,1	100
Iš viso	76,3	12,1	11,6	100

4 lentelė. Namų ūkių sprendimą taupyti lemiančios priežastys
(%, palyginti su taupančiaisiais)

Taupymo priežastis	2013 m. I pusmetis	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Noras turėti pakankamai pinigų nenumatytais išlaidoms	56,3	61,2	64,1	66,3	66,4
Planuojami pirkiniai ir kitos išlaidos ateityje	47,1	51,8	51,4	45,8	49,8
Galimas finansinės būklės pablogėjimas ateityje	45,7	42,8	45,2	58,2	52,1
Palankios turto gražos galimybės	6,6	1,7	2,4	6,7	5,2
Kita	1,0	0,6	1,1	1,2	1,7

5 lentelė. Turimos taupymo priemonės (pagal gyvenamąją vietą)
(%, palyginti su namų ūkiais, kuriems pavyko sutaupyti atitinkamoje vietoje)

Taupymo priemonė	Didieji miestai	Kiti miestai	Kaimai	Iš viso
Santaupos namuose grynaisiais pinigais	44,1	50,3	52,0	46,5
Sąskaita ar indėlis banke	71,5	62,8	58,7	68,0
Sąskaita ar indėlis kredito unijoje	3,7	4,7	4,0	4,0
Gyvybės draudimas	36,1	29,3	38,7	34,7
Investiciniai vienetai pensijų fonde	32,6	28,8	36,0	32,0
Investiciniai vienetai investicijų fonde	5,5	1,6	4,0	4,4
Skolos vertybiniai popieriai	2,7	2,1	1,3	2,4
Investicijos į nekilnojamąjį turtą	10,3	6,3	13,3	9,6
Įmonių akcijos	8,8	3,1	4,0	6,9
Kita arba nenurodė	3,0	2,6	8,0	3,5

6 lentelė. Turimos taupymo priemonės (pagal namų ūkio asmenų išsilavinimą)
(%, palyginti su atitinkamos grupės namų ūkiais, kuriems pavyko sutaupyti)

Taupymo priemonė	Bent vienas namų ūkio asmuo su aukštesniu išsilavinimu	Nė vienas namų ūkio asmuo neturi aukštojo išsilavinimo
Santaupos namuose grynaisiais pinigais	43,0	59,3
Sąskaita ar indėlis banke	71,7	54,3
Sąskaita ar indėlis kredito unijoje	4,1	3,7
Gyvybės draudimas	38,4	21,0
Investiciniai vienetai pensijų fonde	36,0	17,3
Investiciniai vienetai investicijų fonde	5,2	1,2
Skolos vertybiniai popieriai	2,7	1,2
Įmonių akcijos	8,3	1,9
Investicijos į nekilnojamąjį turą	10,5	6,2
Nenurodė	2,2	2,5
Kita	0,8	2,5

7 lentelė. Numatomos rinktis taupymo priemonės per artimiausius 6 mėn.
(%, palyginti su visais ketinančiais taupyti)

Taupymo priemonė	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Santaupos namuose grynaisiais pinigais	58,4	60,6	55,1	53,4
Sąskaita ar indėlis kredito įstaigoje	65,8	65,0	72,5	69,8
Sąskaita ar indėlis banke	64,2	61,5	66,6	65,8
Sąskaita ar indėlis kredito unijoje	1,6	3,5	5,8	4,0
Gyvybės draudimas	12,9	16,3	27,4	26,2
Investiciniai vienetai pensijų fonde	11,6	12,7	25,7	23,3
Investiciniai vienetai investicijų fonde	0,7	2,1	3,6	3,9
Skolos vertybiniai popieriai	1,1	1,4	2,8	1,6
Įmonių akcijos	1,4	2,1	4,7	4,8
Investicijos į nekilnojamąjį turą	7,6	7,7	9,0	7,0
Nenurodė	3,0	2,8	2,1	1,0
Kita	0,2	0,2	1,4	1,2

8 lentelė. Namų ūkių taupymo ir finansinių įsipareigojimų tarpusavio priklausomybė
(%, palyginti su visais atitinkamos grupės apklaustaisiais)

Namų ūkio taupymas	Turi įsipareigojimų	Neturi įsipareigojimų	Iš viso
Sutaupo	69,9	78,9	74,8
Nesutaupo	26,8	14,6	20,1
Nenurodė	3,3	6,5	5,1
Iš viso	100	100	100

9 lentelė. Namų ūkių finansiniai įsipareigojimai per praėjusius 6 mėn.
(%, palyginti su turinčiais įsipareigojimų)

Įsipareigojimų rūšis	2013 m. I pusmetis	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Paskola būstui įsigyti	31,6	29,7	22,6	31,1	30,6
Vartojimo ar kitos paskirties paskola	40,4	34,7	32,6	45,9	41,6
Finansinė nuoma (lizingas)	27,0	25,7	29,9	24,9	24,8
Greitasis kreditas	21,8	18,4	16,5	18,3	13,6
Pasiskolinę iš giminaičių ar draugų	27,4	21,9	23,5	24,1	21,5

10 lentelė. Namų ūkių finansiniai įsipareigojimai pagal gaunamas pajamas vienam namų ūkio asmeniui
(%, palyginti su turinčiais įsipareigojimų atitinkamoje pajamų grupėje)

Įsipareigojimų rūšis	iki 350 Eur	351–600 Eur	601–850 Eur	per 850 Eur
Paskola būstui įsigyti	11,5	22,4	15,9	51,7
Vartojimo ar kitos paskirties paskola	29,5	43,0	56,8	38,9
Finansinė nuoma (lizingas)	24,4	29,0	26,1	22,1
Greitasis kreditas	26,9	14,0	18,2	6,0
Pasiskolinę iš giminaičių ar draugų	29,5	19,6	15,9	22,8
Kita	3,8	6,5	2,3	2,7

11 lentelė. Finansinių įsipareigojimų naštos vertinimas (pagal gyvenamąją vietą)
(%, palyginti su turinčiaisiais finansinių įsipareigojimų ir gyvenančiaisiais atitinkamoje vietoje)

Finansiniai įsipareigojimai	Didieji miestai	Kiti miestai	Kaimai	Iš viso
Yra našta	48,6	57,5	49,1	50,8
Nėra našta	48,6	37,8	45,5	45,6
Nenurodė	2,8	4,7	5,4	3,6
Iš viso	100	100	100	100

12 lentelė. Finansinių įsipareigojimų naštos vertinimas (pagal gaunamas pajamas)
(%, palyginti su turinčiaisiais finansinių įsipareigojimų ir gaunančiaisiais atitinkamai pajamų)

Pajamos 1 namų ūkiui per mėnesį, Eur	Yra našta	Nėra našta	Nenurodė
Iki 350	64,1	28,2	7,7
351–600	59,8	38,3	1,9
601–850	53,4	42,0	4,6
Per 850	36,2	63,1	0,7
Nenurodė	48,0	40,0	12,0
Iš viso	50,8	45,6	3,6

13 lentelė. Finansinių įsipareigojimų naštos vertinimas (pagal turimų įsipareigojimų skaičių)
(%, palyginti su turinčiaisiais atitinkamą skaičių finansinių įsipareigojimų)

Finansinių įsipareigojimų skaičius	Yra našta	Nėra našta	Nenurodė
1	45,9	49,5	4,6
2	57,1	41,1	1,8
3	74,1	25,9	0,0
4	100,0	0,0	0,0
5	100,0	0,0	0,0

14 lentelė. Finansinių įsipareigojimų naštos vertinimas (pagal turimų įsipareigojimų rūšį)
(%, palyginti su turinčiaisiais finansinių įsipareigojimų atitinkamoje grupėje)

Finansiniai įsipareigojimai	Paskola būstui įsigyti	Vartojimo ar kitos paskirties paskola	Finansinė nuoma (lizingas)	Greitieji kreditai	Yra pasiskolinę iš giminaičių ar draugų	Kita
Yra našta	44,5	58,1	41,4	78,7	66,7	43,8
Nėra našta	51,8	39,2	55,9	18,0	30,2	56,2
Nenurodė	3,7	2,7	2,7	3,3	3,1	0,0
Iš viso	100	100	100	100	100	100

15 lentelė. Finansinių įsipareigojimų naštos artimiausius 6 mėn. vertinimas (pagal esamos padėties vertinimą)
(%, palyginti su turinčiaisiais finansinių įsipareigojimų atitinkamoje grupėje)

Finansiniai įsipareigojimai per artimiausius 6 mėn.	Yra našta	Nėra našta	Nenurodė	Iš viso
Bus našta	79,7	4,4	6,3	42,7
Nebus našta	9,7	75,5	12,5	39,8
Nenurodė	10,6	20,1	81,3	17,5
Iš viso	100	100	100	100

16 lentelė. Finansinių įsipareigojimų vykdymas praėjusius 6 mėn.
(%, palyginti su turinčiaisiais įsipareigojimų)

Finansinių įsipareigojimų vykdymas	2013 m. I pusmetis	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Buvo nevykdymo atvejų	25,4	20,7	23,5	24,3	25,1
Nevykdomo atvejų nebuvo	73,3	74,9	72,6	74,1	72,5
Nenurodė	1,3	4,4	4,0	1,7	2,4
Iš viso	100	100	100	100	100

17 lentelė. Kėtinimų skolinis priežastys
(%, palyginti su kėtinančių skolinis namų ūkių dalimi)

Priežastys	2013 m. I pusmetis	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Nuosavo būsto įsigijimui	5,9	12,5	26,8	25,0	38,2
Būsto rekonstrukcijai ir remontui	25,5	25,0	14,6	23,2	25,5
Turimų finansinių įsipareigojimų perfinansavimui	11,8	7,1	7,3	17,9	14,5
Ilgalaikio vartojimo prekių (pvz., buitinės technikos) įsigijimui	33,3	30,4	34,1	14,3	10,9
Kito nekilnojamojo turto įsigijimui (pvz., žemė)	5,9	7,1	7,3	10,7	9,1
Automobilio įsigijimui ar remontui	17,6	10,7	9,8	10,7	20,0
Investavimui	2,0	3,6	2,4	5,4	1,8

18 lentelė. Priežasčių svarba renkantis kredito įstaigą
(%, palyginti su turinčiais finansinių įsipareigojimų)

Priežastys	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Asmeniniai ryšiai su įstaiga	55,7	58,8	52,3	53,9
Draugų, šeimos narių patirtis	74,6	73,5	57,3	60,6
Įstaiga greitai priima sprendimus	72,9	68,3	64,5	62,9
Įstaiga turi platų paslaugų asortimentą	44,6	52,1	56,2	58,4
Įstaiga turi platų padalinių tinklą	49,3	54,3	43,8	48,8
Įstaigos skolinimo sąlygos yra palankios	88,9	91,8	84,0	84,1
Įstaigos siūlomų paslaugų įkainiai yra maži	83,7	88,4	79,5	81,0
Kita	2,9	2,1	9,8	9,2

19 lentelė. Taupymo sėkmingumo priklausomybė nuo finansinių įsipareigojimų rūšies
(%, palyginti su turinčiais finansinių įsipareigojimų atitinkamoje grupėje)

Pavyksta sutaupti	Paskola būstui įsigyti	Vartojimo ar kitos paskirties paskola	Finansinė nuoma (lizingas)	Greitieji kreditai	Yra pasiskolinę iš giminaičių ar draugų	Neturi finansinių įsipareigojimų arba nenurodė	Kita
Taip	81,8	67,3	73,0	45,9	62,5	78,5	80,0
Ne	14,6	31,7	25,2	52,5	34,4	14,5	20,0
Nenurodė	3,6	1,0	1,8	1,6	3,1	7,0	0,0
Iš viso	100	100	100	100	100	100	100

20 lentelė. Namų ūkių finansiniai įsipareigojimai pagal gyvenamąją vietą
(%, palyginti su turinčiais finansinių įsipareigojimų atitinkamoje vietoje)

Įsipareigojimų rūšis	Didieji miestai	Kiti miestai	Kaimai	Visa Lietuva
Paskola būstui įsigyti	36,4	20,8	20,0	30,6
Vartojimo ar kitos paskirties paskola	38,5	46,2	49,1	41,6
Finansinė nuoma (lizingas)	24,5	22,6	30,9	24,8
Greitasis kreditas	12,9	17,9	9,1	13,6
Pasiskolinę iš giminaičių ar draugų	19,9	23,6	25,5	21,5

21 lentelė. Namų ūkių prognozuojamų pajamų ir išlaidų pokyčių priklausomybė
(%, palyginti su pajamų pokyčių prognozuojančiųjų grupe)

Būtiniosios išlaidos	Pajamos						
	sumažės daugiau negu 10 %	sumažės iki 10 %	iš esmės nepasikeis	padidės iki 10 %	padidės daugiau negu 10 %	nenurodė	iš viso
Sumažės daugiau negu 10 %	19,0	2,0	2,0	0,0	5,3	0,0	2,9
Sumažės iki 10 %	12,1	16,0	6,9	13,1	7,9	0,0	8,0
Iš esmės nepasikeis	19,0	44,0	58,0	47,7	36,8	71,7	49,3
Padidės iki 10 %	15,5	26,0	21,1	21,5	17,1	3,3	19,7
Padidės daugiau negu 10 %	32,8	12,0	9,6	13,1	32,9	18,3	13,7
Nenurodė	1,6	0,0	2,4	4,6	0,0	6,7	6,4
Iš viso (% apklaustųjų)	5,8	5,0	65,1	10,6	7,6	5,9	100

22 lentelė. Ketinamų imtis priemonių pritrūkus pinigų prioritetai
(%, palyginti su visais apklaustaisiais)

Priemonės	Aukščiausias prioritetas	Žemiausias prioritetas
Mažinti išlaidas	88,9	6,8
Naudoti santaupas	58,5	15,7
Ieškoti papildomo pajamų šaltinio (antras darbas)	54,6	20,3
Skolintis iš giminaičių ar draugų	51,6	23,7
Pasinaudoti kredito kortele	14,5	28,6
Parduoti turtą (nekilnojamąjį, investicijas)	13,1	37,5
Pasinaudoti greitųjų kreditų įmonių paslaugomis	5,5	48,0
Imti paskolą banke	7,7	56,1
Imti paskolą kredito unijoje	1,9	49,2

23 lentelė. Namų ūkio pajamų ir išlaidų planavimas (pagal pajamas vienam namų ūkio asmeniui)
(%, palyginti su atitinkamos grupės apklaustaisiais)

Išlaidos	Pajamos 1 namų ūkiui per mėnesį, Eur					Iš viso
	iki 350	351–600	601–850	per 850	nenurodė	
Planuojamos	36,8	53,7	58,9	62,0	52,5	54,4
Neplanuojamos	58,5	43,0	37,8	35,8	41,0	42,2
Nenurodė	4,7	3,3	3,3	2,2	6,5	3,4
Iš viso	100	100	100	100	100	100

24 lentelė. Polinkis planuoti savo išlaidas pagal gyvenamąją vietą
(%, palyginti su atitinkamo regiono apklaustaisiais)

Regionas	Namų ūkis planuoja savo išlaidas	Namų ūkis neplanuoja savo išlaidų	Nenurodė
Didieji miestai	57,3	39,9	2,8
Kiti miestai	49,2	47,3	3,5
Kaimo vietovės	50,0	43,5	6,5
Iš viso	54,4	42,2	3,4

25 lentelė. Polinkis planuoti savo išlaidas pagal išsilavinimą
(%, palyginti su namų ūkiais, kuriuose gyvena atitinkamo išsilavinimo asmenys)

Namų ūkio asmenų išsilavinimas	Planuoja	Neplanuoja	Nenurodė
Bent vienas namų ūkio asmuo su aukštesniu išsilavinimu	58,1	38,9	3,0
Nė vienas namų ūkio asmuo neturi aukštojo išsilavinimo	42,5	52,9	4,6
Iš viso	54,4	42,2	3,4

26 lentelė. Namų ūkių polinkis planuoti savo išlaidas
(%, palyginti su visais apklaustaisiais)

	Planuoja	Neplanuoja	Nenurodė
Iš viso	54,4	42,2	3,4

27 lentelė. Namų ūkių pajamų pasikeitimo prognozė per artimiausius 6 mėn.
(%, palyginti su apklaustaisiais)

Pajamos	2013 m. I pusmetis	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Sumažės daugiau negu 10 %	2,2	1,6	1,9	8,2	5,8
Sumažės iki 10 %	9,3	4,4	3,8	10,3	5,0
Iš esmės nepasikeis	66,5	73,6	72,4	60,6	65,0
Padidės iki 10 %	9,0	10,2	12,2	9,4	10,6
Padidės daugiau negu 10 %	4,4	3,5	3,9	3,8	7,6
Nenurodė	8,7	6,8	5,8	7,8	6,0

28 lentelė. Namų ūkių būtiniausių išlaidų pasikeitimo prognozė per artimiausius 6 mėn. (% palyginti su apklaustaisiais)

Būtiniausios išlaidos	2013 m. I pusmetis	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Sumažės daugiau negu 10 %	2,9	0,9	0,8	2,0	2,9
Sumažės iki 10 %	11,0	2,2	9,1	3,4	8,0
Iš esmės nepasikeis	56,7	54,1	65,9	42,8	49,3
Padidės iki 10 %	18,3	22,7	15,1	25,9	19,7
Padidės daugiau negu 10 %	2,4	14,3	3,5	18,1	13,7
Nenurodė	8,8	5,8	5,7	7,8	6,4

29 lentelė. Finansinių įsipareigojimų našta ateityje pagal būtiniausioms išlaidoms skiriamą namų ūkių pajamų dalį (% palyginti su turinčiais finansinių įsipareigojimų atitinkamoje grupėje)

Būtinųjų išlaidų dalis, %, palyginti su pajamomis	Finansiniai įsipareigojimai per artimiausius 6 mėn.			
	Bus našta	Nebus našta	Nenurodė	Iš viso
Iki 20	17,6	52,9	29,5	100
Nuo 21 iki 40	29,2	45,8	25,0	100
Nuo 41 iki 60	43,7	41,3	15,1	100
Nuo 61 iki 80	47,9	37,3	14,8	100
Nuo 81 iki 100	53,8	32,1	14,1	100
Nenurodė	16,7	50,0	33,3	100
Iš viso	42,8	39,8	17,4	100

30 lentelė. Rūpestį namų ūkiams keliančios priežastys per artimiausius 6 mėn. (% palyginti su apklaustaisiais)

Priežastys	2013 m. I pusmetis	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Kylančios maisto produktų kainos	62,6	67,2	60,2	74,9	57,0
Didėjantys komunaliniai mokesčiai	59,8	66,7	44,0	62,0	41,0
Kylančios kuro kainos	39,6	46,9	35,8	45,9	32,6
Pajamų sumažėjimas	25,1	23,2	25,6	22,8	34,7
Darbo praradimas	11,0	12,1	11,9	22,3	24,2
Kita arba nenurodė	2,8	1,8	9,6	4,6	12,9
Kai kurių kredito įstaigų veiklos sustabdymas	5,5	2,2	0,9	0,0	0,0

31 lentelė. Namų ūkių būsto kainų prognozė artimiausiems 12 mėn. (% palyginti su apklaustaisiais)

Kainos pokytis	2013 m. I pusmetis	2013 m. II pusmetis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis	2015 m. I pusmetis
Sumažės >20 %	0,3	0,6	0,2	2,8	2,0
Sumažės 10–20 %	5,8	2,9	1,2	5,4	3,1
Sumažės <10 %	11,7	8,4	6,4	15,2	12,1
Nepakis	35,7	39,7	25,7	24,8	39,4
Padidės <10 %	19,6	21,9	31,3	28,4	33,0
Padidės 10–20 %	8,9	13,7	18,6	15,9	7,3
Padidės >20 %	2,6	0,3	3,9	7,6	3,1

32 lentelė. Būsto kainų pokyčių vertinimas (pagal gyvenamąją vietą) (% palyginti su gyvenančiais atitinkamoje vietoje)

Gyvenamoji vieta	Būsto kainos pasikeitimas		
	mažės	nepakis	didės
Didieji miestai	18,5	37,2	44,3
Kiti miestai	16,7	39,4	43,9
Kaimai	11,1	52,8	36,1
Iš viso	17,2	39,4	43,4

33 lentelė. Namų ūkiai, kuriems pajamų sumažėjimas per artimiausius 6 mėn. kelia susirūpinimą pagal pajamas vienam namų ūkio asmeniui (% palyginti su atitinkamos pajamų grupės namų ūkiais)

Pajamos 1 namų ūkiui per mėnesį, Eur	Pajamų sumažėjimas per artimiausius 6 mėn. kelia rūpestį	Pajamų sumažėjimas per artimiausius 6 mėn. nekelia rūpesčio
Iki 350	34,5	65,5
351–600	37,4	62,6
601–850	36,1	63,9
Per 850	31,8	68,2
Nenurodė	34,4	65,6